

marginalia

JORDI LLOVET

Antologies gregues i llatines

Sembla que, a poc a poc, el Servei de Publicacions i Edicions de la **Universitat de Barcelona** es posa al dia: ara ens n'arriben dues antologies de literatura, l'una de les lletres de Grècia, l'altra de les lletres llatines de la Roma antiga, amb cobertes atractives —no com les que eren habituals, que sempre feien pensar en els dossiers que publiquen les entitats financeres—, bon paper i bona tipografia. Les dues tenen el propòsit de fer arribar al gran públic trossos de les literatures respectives, en tots dos casos triats i traduïts per professors dels també respectius departaments, mal avinguts *ab uniuersitate condita*.

Com que la paraula *antologia* conté la veu grega *anthos*, que vol dir "flor" —d'aquí deriven les paraules sinònimes de *florilegi*, *floresta* o, simplement, *flor*, com volia Menéndez Pidal, per a reculls de poesia—, tenim la impressió que l'antologia grega hauria de ser dues vegades més extensa que la llatina, perquè és florida tota ella, o quasi; la llatina, que té enormes valors, sempre fa la impressió de ser un palimpsest de la grega, escrita quasi sempre com a imitació dels gèneres grecs i de les seves formes mètriques. Però en aquest cas ha estat al revés: l'antologia de literatura grega, *Anthologia / Antologia, Selecció de textos grecs, d'Homer a Libani*, edició a cura de Francesca Mestre (**Universitat de Barcelona**, 2017), en octau, només té cap a cent pàgines, perquè les altres cent corresponen als originals en llengua grega; mentre que la llatina, editada en quart menor i sense les versions originals, en té cap a quatre-centes.

Si tenim present una observació que ja s'ha fet,

això sembla lleugerament desmesurat, i val a dir que la floresta romana, *Antologia de la literatura llatina*, a cura de Javier Velaza (**Universitat de Barcelona**, 2017), arriba a aquestes dimensions gràcies a incloure autors tan secundaris com Apici, Aureli Víctor o Pacuvi: hauria estat millor entendre's més en els grans autors del període imperial, no incloure fragments —no és el mateix, en filologia, que *passatges*— quasi sense significació, com el de Corneli Gal ("... tristesa per la teva malaltia... L'icoris" — ?!), i deixar a banda llibres com ara *L'ase d'or*, d'Apuleu, o les obres dels comediògrafs, tota vegada que només adquireixen sentit quan es presenten en tota l'amplada del seu argument.

Altrament, com ens hauria agradat veure-hi traduïda l'ègloga segona de Virgili! Com, trobar-hi els episodis de la decadència moral de Roma que es llegeixen a Petroni o a la *Història Augusta*! Com, llegir-hi més pàgines de Catul i menys de la Madame Tussauds de Roma, val a dir Publi Ovidi Nasó! Quin goig, però, trobar-hi el discurs contra Catilina, de Ciceró, avui tan avinent: *Quo usque tandem abutere, Puigdemonte, patientia nostra!* Tot això ve a confirmar una hipòtesi: la millor antologia de qualsevol literatura hauria de consistir en l'edició de tots els seus textos, baldament fos en tres mil, trenta mil, o tres-cents mil volums!

L'antologia de textos grecs ho tenia tot a favor per poder ser més coherent. Està dedicada a Eulàlia Vintó, professora que va ser del departament que escau, i conté menys autors que la llatina,

però tots de primera magnitud, des d'Homer a Lluccià de Samòsata. És bilingüe, com s'ha dit, cosa que honora l'edició. També hi passa que els *passatges* de la *Iliada* i de l'*Odissea* no són precisament els que més haurien pogut satisfer un lector universal: és notable l'estada d'Ulisses a l'Hades, però els lectors comuns haurien agraït una nova traducció —com ho són quasi totes, i molt bones— dels episodis de Nausica, de Polifem, de Circe, o del retorn d'Ulisses a Ítaca. Els *passatges* d'*Els acarnesos*, d'Aristòfanes, estan molt bé, però més ho hauria estat el *passatge* d'*Els núvols* que fa mofa de la filosofia socràtica, o el de *Les granotes* fent riota dels tràgics. En canvi, és magnífica la tria del *passatge* de l'*Antígona* sofoclea. Home! I Plató? ¿No hauria estat molt adient incloure *passatges* del *Fedre*, o del *Banquet*, sobre l'amor, i, en el cas de *La República*, trossos del llibre III o X, en què els

poetes i els artesans (idèntica cosa per a Plató) són blasmat i condemnats a l'exili per l'estat guardià somniat pel filòsof? Per contra, torna a estar molt bé la tria dels *passatges* de *La Constitució d'Atenes*, encara exemplars. A més, aquesta antologia de literatura grega explica de quina edició procedeixen els textos triats —perquè de manuscrits originals no n'hi ha cap— i els contextualitza molt adequadament per tal que no caminem a les palpentes.

¿No saludarem amb entusiasme aquestes dues iniciatives editorials, després d'haver transitat les edicions universitàries una terra eixorca durant molts anys? Ja ho crec que ho fem.

L'estada d'Ulisses a l'Hades és un dels fragments de l'antologia grega.

Les edicions de clàssics de la **Universitat de Barcelona** es posen al dia: cobertes atractives —no com les que eren habituals, que sempre feien pensar en els dossiers que publiquen les entitats financeres—, bon paper i bona tipografia.